

по оказанию медицинского обеспечения военнослужащих и членов их семей, рабочих и служащих Пограничных войск; сотрудничество с международными организациями.

Отправной точкой в становлении специализированной организационно-правовой формы сотрудничества в рамках СНГ в сфере здравоохранения стало подписание 26 июня 1992 г. главами правительств Республики Армения, Республики Беларусь, Республики Казахстан, Кыргызской Республики, Российской Федерации, Республики Таджикистан, Туркменистана, Республики Узбекистан и Украины Соглашения о сотрудничестве в области охраны здоровья населения, в соответствии с которым был создан Совет по сотрудничеству в области здравоохранения Содружества Независимых Государств (Совет). В преамбуле данного Соглашения указывается, что государства-участники СНГ придают особое значение вопросу укрепления и охраны здоровья населения, а также стремятся сохранить и развить сложившиеся взаимосвязи в области здравоохранения. Также сделан акцент на актуальность сотрудничества в отдельных направлениях, а именно в сфере производства медикаментов и медицинской техники, оказания медицинской помощи гражданам одних государств-участников СНГ на территории других, ликвидации последствий стихийных бедствий и катастроф, обмена информацией в проведении различных исследований.

Громошенко К. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри міжнародного права та міжнародних відносин*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТА ОХОРОННИХ КОМПАНІЙ ЯК ОБ'ЄКТ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

З середини минулого століття виникла тенденція передачі частини функцій збройних сил і служб безпеки держав приватним військовим та охоронним компаніям (ПВОК). До їхніх послуг звертаються також комерційні компанії, міжурядові, регіональні та неурядові організації, причому і в першому, і в другому випадках мова йде про діяльність за межами держави реєстрації в умовах збройного конфлікту, постконфліктного врегулювання, гуманітарних операцій або близьких до них ситуаціях, коли застосовуються норми міжнародного гуманітарного права. Варто зазначити, що можливі ситуації залучення як іноземних, так і національних ПВОК органами влади держави (або антиурядовими формуваннями, що беруть участь у конфлікті), на території якої відбувається конфлікт, що не змінює необхідності застосування до даних ситуацій міжнародного гуманітарного права.

Незважаючи на широке поширення ПВОК, їх діяльність породжує численні колізії з внутрішньодержавним та міжнародним правом. Серед них можна зазначити такі: відсутність загального підходу до визначення кола повноважень, які держава не повинна делегувати ПВОК; різні підходи «держав походження» до правового регулювання (зокрема ліцензування) діяльності ПВОК, так як і відсутність міжнародних стандартів у цій сфері; проблема взаємовідносин і слабого обміну інформацією між «державою походження»,

«державою територіальної юрисдикції» та «державою-контрагентом»; складність забезпечення дотримання державами зобов'язань у сфері прав людини та міжнародного гуманітарного права стосовно діяльності ПВОК; труднощі отримання відшкодування збитків від «держави-контрагента» або безпосередньо ПВОК; відсутність міжнародного моніторингу з нагляду за діяльністю держав і міжнародних організацій у цій сфері; складність визначення статусу ПВОК та їх співробітників у світлі норм міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права; встановлення меж правомірності діяльності ПВОК та диференціації її від протиправної, зокрема найманства; практичні труднощі залучення співробітників ПВОК до відповідальності, у зв'язку з тим, що «державою територіальної юрисдикції» не може це зробити (через відсутність нормально функціонуючої системи правоохоронних органів або в силу дії спеціальних угод, укладених з «державою-контрагентом» або міжнародною організацією), а «державою-контрагентом» неминуче зіштовхується з проблемами здійснення розслідування на території іншої держави; проблеми визначення обсягу зобов'язань і відповідальності міжнародних організацій та держав щодо притягнення ПВОК. Виходячи з викладеного, існує об'єктивна необхідність встановлення міжнародно-правового режиму діяльності ПВОК.

Таким чином, вирішення проблем, що виникають у зв'язку з залученням ПВОК до діяльності в зоні збройного конфлікту, полягають у прийнятті норм міжнародного права, які повинні заповнити існуючі прогалини правового статусу та режиму ПВОК.

Ініціатива створення документа, що регламентує діяльність ПВОК, була висунута спільно Швейцарією та Міжнародним комітетом Червоного Хреста (МКЧХ). 15 вересня 2008 р. у м. Монтьрьо 17 держав та МКЧХ підписали Документ, текст якого містить правила та належні практичні методики при роботі з ПВОК, що діють у районах збройних конфліктів, точна назва документа: «Документ Монтьрьо про відповідні міжнародно-правові зобов'язання і передові практичні методи держав, що стосуються функціонування приватних військових та охоронних компаній у період збройного конфлікту» (Документ Монтьрьо).

Кілька років тому під егідою ООН було розпочато роботу з підготовки проекту міжнародної конвенції про контроль, нагляд і моніторинг за приватними військовими й охоронними компаніями. У серпні 2009 р. Проект був винесений на обговорення. Згідно з проектом, метою конвенції є підтвердження і укріплення принципу відповідальності держав за застосування сили, визначення функцій, які відповідно до норм міжнародного права належать до виключної компетенції держави і не можуть бути передані приватним підприємствам, сприяння співробітництву між державами-учасницями щодо ліцензування та регулювання діяльності приватних військових та охоронних компаній з тим, щоб вони могли більш ефективно вирішувати будь-які проблеми, що стосуються повноцінної реалізації зобов'язань у сфері прав людини, у тому числі права на самовизначення, забезпечення механізму моніторингу за діяльністю приватних військових та охоронних компаній, вироблення механізмів розслідування випадків зловживання або порушення норм міжнародного гуманітарного права та прав людини. Отже, проект конвенції спрямований на покладання на держави певних зобов'язань у сфері регламентації діяльності ПВОК.

Таким чином, ми можемо зробити висновок про те, що у сучасному міжнародному праві простежується тенденція врегулювання відносин за участю ПВОК. Ця тенденція проявляється в активному міжнародному нормотворчому процесі щодо встановлення міжнародно-правового статусу та режиму діяльності ПВОК, що дозволяє говорити про формування відповідного інституту міжнародного гуманітарного права. Варто зазначити, що не всі норми цього інституту є новелами, мова може йти про поширення на нового учасника певних відносин, які регулюються міжнародним правом, існуючих норм міжнародного гуманітарного права (про заборону найманства, статус комбатантів і т. п.).

Лю Йнцизе

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
соискатель кафедры международного права и международных отношений*

СТАНОВЛЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БОРЬБЫ С ТАБАКОМ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ: ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ

На Европейский регион ВОЗ, в котором проживает 15 % населения мира, приходится почти одна треть заболеваний, связанных с употреблением табака. Несмотря на то, что за последние 30 лет распространенность курения в Европейском регионе сократилась с 45 % до 30 %, и в настоящее время стабилизировалась, употребление табака продолжает оставаться огромной угрозой для здоровья как нынешнего, так и будущих поколений. Однако особую тревогу вызывает неблагоприятная динамика распространенности курения среди молодежи, женщин, групп с низким социальным статусом, а также политика борьбы против табака в некоторых государствах Европейского региона ВОЗ.

Европейская стратегия борьбы против табака отражает усиление тенденций в борьбе против табака большинства государств Европейского региона ВОЗ. В 1987 г. Европа – первая из всех регионов ВОЗ – выдвинула инициативу осуществления пятилетнего плана действий «За Регион без табака». С 1987 г. период в Регионе было принято три плана действий по борьбе против табака, в которых ставились задачи, относящиеся ко всем основным аспектам антитабачной политики. В Первом европейском плане действий по борьбе против табака (1987–1991 гг.) государствам-членам предлагалось разработать и использовать всеобъемлющий и многоотраслевой подход в этой области. Второй план действий «За Европу без табака» (1992–1996 гг.) был нацелен на усиление финансовой поддержки и национального потенциала в области борьбы против табака, и содержал рекомендацию усилить сотрудничество со странами Центральной, Восточной и Южной Европы.

С целью принятия более эффективных действий, чем это имело место в предыдущие годы, на 47 сессии Европейского регионального комитета был принят Третий план действий «За Европу без табака» (1997–2001 гг.). Этот документ был разработан с учетом результатов Первого и Второго планов действий, имеющихся фактических данных, а также резолюций Всемирной ассамблеи здравоохранения, призывающих к проведению всеобъемлющих стратегий борьбы против табака. В новом плане дей-